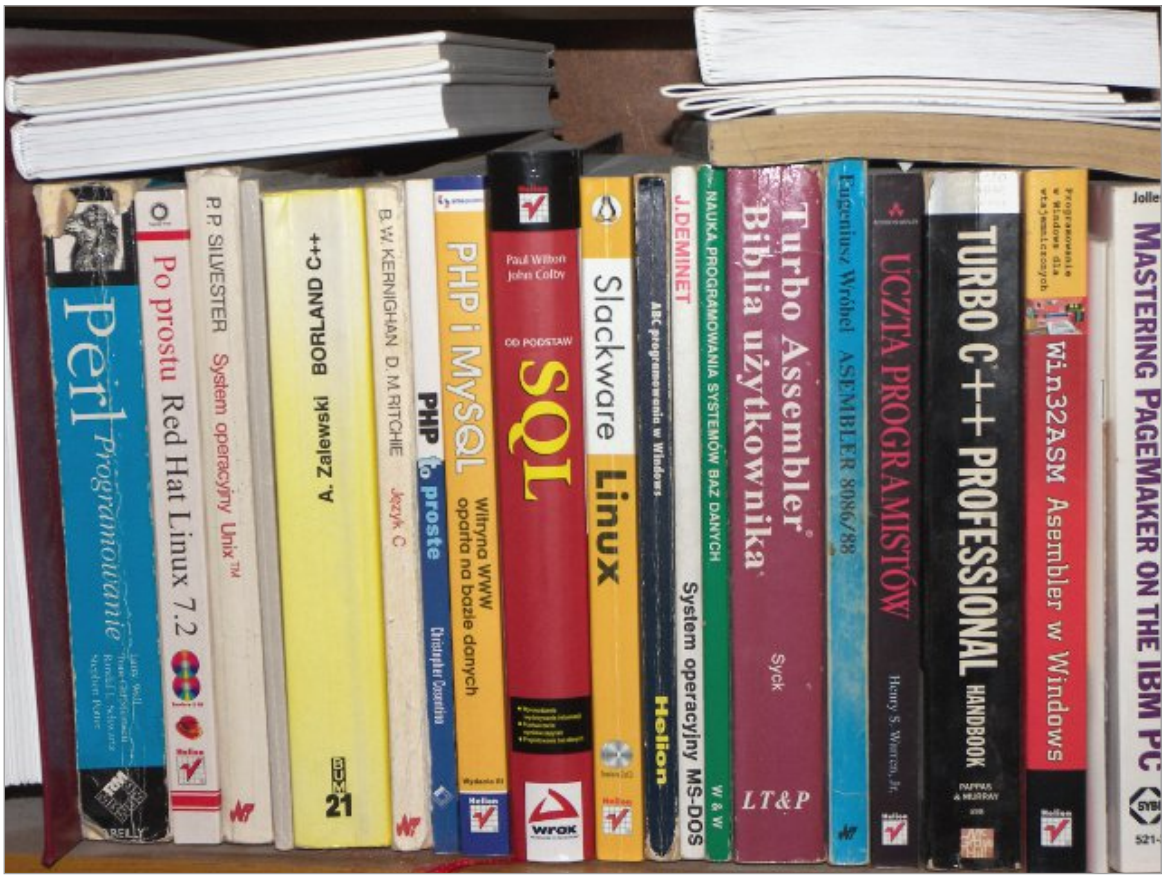
Zamiś komentara do ostatnich dyskusijuv

Aleksander Maksymiuk

Nazbirałosie para słôv do koje-jakich rečuv, kotory ostatnio dyskutovalisie na siêtum sajti abo pro kotory ja hovoryv z ludima v realnum sviêti.

Začnu z najbôlš konkretnoji rečy. Igor Ivaniuk zvernuv uvahu, što z konvertera znikło „u korotkie”. Ja stvoryv toj konverter i daliêj zajmajusie joho pudtrymkoju i rozvitkom. Ja odnak ne rozvivaju konvertera tôlko podług toho, što mniê zamanetsie, a starajusie prosliditi vsio toje, što Jan kodyfikuje dla potrebuv pišma. Prysutnosť u vymovi „u korotkoho” to je rêč chučêj lokalna, čym dominantna dla našoji movy, a tomu tłumačenie, kotore dav Jan v svojôm odkazovi pro odsutnosť „u korotkoho” v grafici, ni bôlš, ni menš, ale zvyčajno maje svôj sens i logiku. (Tak jak siêtych prykmiêtuv potrebuje sam proces piśmovoji normalizaciji.)

Najbôlš radosti dostaviło mniê odnak toje, što pudlaśkoho konvertera naohuł chtoś užyvaje. I z siêtoji okaziji choču pro joho skazati para słôv bôlš, bo tam stałasie rêč, kotora dosiôl nihde ne dyskutovałasie i spicijalno ne akcentovałasie.

Funkcijonalnosť konvertera kosmično rozšêryłasie v porumnaniovi z peršoju joho versijoju, kotora była ditiačoju zabavkoju. Taja perša versija dozvolała ono perekłasti symboličny alfabet (zobrany v pojasnialnuj tablici) na alfabet vybrany kodyfikatorom za osnovu pudlaśkoji movy.

Teper konverter daje šče dviê funkciji, ja b skazav, zo sfery logiki movy – perechôd pomiž łaciničnoju i kiryličnoju notacijami dla pudlaśkoji movy (v obadva boki). Okazujetsie, łaciničny i kiryličny zapis našoji movy možna vzajemno perevoditi pry dopomozi komputernoji prohramy.

I taja prohrama same sidit pud knopkami „Konvertovati — łacinka” i „Konvertovati — кірыліца”.

Zrobiti siêty funkciji — ne mohu nadivovatisie jak lohko, korotko i chutko pro jich mniê tôlko što napisałosie — potrebovało odnak vysiłku porumnialnoho z tym vysiłkom, kotory zrobiv kodyfikator prydumujučy osnovny praviły dla zapisu movy.

Pry siêtuj okaziji z žalom chočetsie mniê zavvažyti vsio bôlšu nezapotrebovanosť kirylici sered tych, chto môh by jeji aktyvno užyvati, pudtrymuvati i propagovati. Na svojôm personalno-profesijnum sajtovi ja postaviv konverter-zabavku dla biłoruśkoji movy — perekład symboličnoji łacinskoji azbuki na klasyčnu kiryliciu. I choč ja tam ne vysliêdžuju, chto i našto vžyvaje toho konvertera, to vsio ž baču osnôvnu statystyku vykorystania storônki z biłoruśkim konverterom. Častotnosť postuv z danymi, kotory korystalniki posyłajut dla konvertera i častotnosť oddačuv perevedianych na kiryliciu danych ne pokidaje sumniêvuv — toj konverter užyvajetsie abo do profesijnych zadačuv, abo do čohoś velmi podôbnoho. Inačej kažučy, osoby, kotory štodeń korystajutsie biłoruśkoju movoju, zamiś prystrojiti na svojôm komputery biłoruśku rozkładku klavjatury i naučytisie jeji, zachodiat na môj sajt i vžyvajut toji zabavki. (Para liêt tomu odin student odkryto zajaviv mniê, što vôn napisav čerez tuju zabavku ciêłu svoju dysertaciju dla katedry biłoruśkoji kultury v Biłostoci.)

Nedavno na siêtum sajtovi často zhaduvavsie v postach słovnik Vrublevśkoho, vydany Muzejom Darka Fjonika. Taksamo nedavno ja bačyvsie z samym Darkom i korotko z jim pohovoryv — my byli zhôdny, što kažna naša rozmova povinna byti v jakômś sensi krokom (abo choč i puvkrokom) doperedu. Darek byv ne protiv, kob zrobiti słovnik Vrublevśkoho bazoju danych na Svoja.org pry vykorystaniovi normatyvnoji kiryličnoji notaciji. Ja byv ne protiv, kob siêtym zaniatisie i sprobuvati dovesti spravu do jakohoś pozytyvnoho kuncia. Vyrazno odnak choču zaznačyti, što nijakoji hranici v časi my sobiê ne vyznačyli. Vsio bude zależati od toho, što trafit do mene od Darka i jak chutko toj materjał udastsie mniê perekłasti na stisłu movu algorytmuv.

Nema hôrš jak rozdavati napravo i naliêvo obitnici — a ode odna obitnicia vže je i jeji mniê chvataje pud zavjazku. Spravu forum ja vže sam dla sebe koliś peremołuvav u mozgach i ne znajšovšy zamnôho „za” pokinuv do liêpšoho času. Teper nibyto toj liêpšy čas pryjšov na samôm diêli, ja zavvažyv para pozytyvnych prykmiêtuv, kotory natchnili mene doleju viêry v toje forum. Jan tut poslidôvno zhaduje pro novy rôk jak pro debjut pudlaśkoho forum. Ja budu poslidôvno pudkreśluvati, što novy rôk rozumiêjetsie ode v pravosławnum sensi ;)

Jak czytamy alfabet podlaski

Język podlaski zapisujemy zmodyfikowanym alfabetem łacińskim, różniącym się nieco od alfabetu polskiego. Poniżej podajemy zasady czytania liter, które nie występują w alfabecie polskim, oraz tych, których wymowa w gwarach podlaskich różni się od wymowy literackiej w języku polskim.

Litery ***Č č, Š š, Ž ž*** czytamy odpowiednio jak polskie ***Cz cz, Sz sz, Ż ż***.

Litery ***Ď ď, Ť ť*** czytamy odpowiednio jak ***miękkie d, t*** w języku rosyjskim (***дь, mь***).

Literę ***V v*** czytamy jak polskie ***W w***.

Literę ***H h*** czytamy dźwięcznie, to znaczy jak ***dźwięczny odpowiednik głoski Ch ch.***

Literę ***Ł ł*** czytamy bez zaokrąglenia warg, dotykając językiem przednich zębów, jak ***Л л*** w języku białoruskim lub rosyjskim.

Dyftong ***Ô ô*** czytamy zaczynając od ***u*** i szybko przechodząc do ***o***.

Dyftong ***IÊ iê*** czytamy zaczynając od ***i*** i szybko przechodząc do ***e***.

Dyftong ***Ê ê*** czytamy zaczynając od ***y*** i szybko przechodząc do ***e***.

Pozostałe litery alfabetu podlaskiego czytamy jak odpowiednie litery w alfabecie polskim.

Wspierajmy Svoja.org

Niniejszą lekturę pobraliście Państwo z biblioteki serwisu Svoja.org lub zrobiła to osoba, od której otrzymaliście Państwo ten plik. Wszystkie zasoby Svoja.org znajdują się w domenie publicznej, korzystanie z nich jest wolne od opłat.

Serwis Svoja.org założyliśmy na przełomie lat 2007 i 2008 z myślą o ratowaniu języka podlaskiego i jego dziedzictwa. Misję tę staramy się realizować w sposób maksymalnie spójny i uporządkowany, tzn. nadając temu mówionemu dotąd językowi formę literacką, własny alfabet i kodyfikację gramatyczną oraz utrwalając jego specyfikę i bogactwo syntaktyczne. To ostatnie zadanie realizujemy poprzez publikację tekstów oryginalnych oraz przekładów światowego dziedzictwa literackiego.

Nigdy nie zakładaliśmy, że będziemy zarabiać na tej działalności, i nie zamierzamy tego robić. Swoją pracę traktujemy jako spłatę długu wobec przodków, którzy nie dysponując dobrodziejstwami technologii zachowali nasz język do obecnych czasów i pokoleń potencjalnych użytkowników. Uważamy, że konsekwentne wprowadzanie języka na salony świata cyfrowego i jego „zadomowianie” w realiach epoki komunikacyjnej daje pewne nadzieje na dalsze [prze]trwanie.

Jeśli po lekturze e-booka, czytają Państwo również ten dodatek i mają podobne przemyślenia, to jakaś część naszej misji została wykonana.